

Årsberetning 2019 – Groruddalen Kirkeakademi

Styresammensetning før årsmøtet:

Leder:
Jon Gunnar Jørgensen
Styremedlemmer:
Henrik Mohn, nestleder
Carsten Schuerhoff, sekretær
Vibeke Bergsjø Aas
Anne-Grete Kvanvig
Varamedlemmer:
Gunnar Grønlund
Gunvor Folkvord-Haarr

Styresammensetning etter årsmøtet:

Leder:
Jon Gunnar Jørgensen
Styremedlemmer:
Henrik Mohn, nestleder
Carsten Schuerhoff, sekretær
Vibeke Bergsjø Aas
Anne-Grete Kvanvig
Varamedlemmer:
Gunnar Grønlund
Berit Strand

Astrid Grimm var kasserer og John Wiker revisor også dette året. Valgkomite i 2019–20 er Frøydis Indgjerdingen. Styret hadde i 2019 seks styremøter: 9.1., 20.3., 10.4., 18.9., 3.10., 14.11.

Styret har høsten 2018 fortsatt hatt fokus på rekruttering. Medlemmene oppfordres til å få med venner og kjente på møtene.

Foreningen var representert på årsmøtet i Norske Kirkeakademier 15.–17. mars ved Henrik Mohn og Jon Gunnar Jørgensen, sistnevnte med stemmerett.

Medlemstall pr 31. desember 2018 var 90. Den 31.12. 2019 var medlemstallet uendret, altså 90. En stor del av medlemmene er inaktive og betaler ikke medlemsavgift. Bare 13 medlemmer betalte medlemsavgift for 2019 i 2019. Styret har etter nyttår 2020 sendt puring til alle som ikke har betalt, men resultatet av fremgår ikke av regnskapet for 2019. Tross dårlig innbetaling av kontingent har foreningen en stabil og god økonomi.

Medlemsmøter

Det ble i 2019 som vanlig arrangert 8 medlemsmøter, 4 i hvert semester.

Tirsdag 22. januar i Rødtvet kirke

Leif M. Stapnes: Verdibasert ledelse. Mikrofinansiering i Sør-Amerika

Leif M. Stapnes har vært prest i Rødtvet, personalsjef for en forskningsinstitusjon på Kjeller og er nå høyskolelektor på VID vitenskapelige høgskole der han har utviklet et masterprogram i verdibasert ledelse. Dessuten er Stapnes musikanter.

Stapnes presenterte konseptet mikrofinans og prosjektene som drives i regi av Misjonsalliansen og som danner bakgrunn for masterprogrammet. Det finnes veletablerte mikrofinansorganisasjoner (banker) i både Ecuador og Bolivia og til dels i Liberia. Neste steg er etablering av mikrofinans i Vietnam. Misjonsalliansen har en diakonal og tverrkirkelig profil, og prosjektene har god forankring i lokalsamfunnene.

I Ecuador samarbeider Misjonsalliansen med *Banco D-Micro*, i Bolivia med banken *Diaconia*. Banco D-Micro investerer i de mest utsatte områder, i slummen. Banken Diaconia har blitt en ledende finansorganisasjon i Bolivia og gir kreditt og støtte til dem som trenger det mest. De fleste av kredittmottakerne er kvinner. Utfordringen ligger i å bygge samfunnsstrukturer og industri- eller større bedrifter som kan være med på å gi utvikling til flere mennesker.

Mikrofinans kan deles i lån, sparing, forsikrings- og transaksjonstjenester. Bankene er dyre i drift pga. krevende infrastruktur, og Mikrofinans blir kritisert for høye rentesatser, men hva er alternativet?

For VID og Misjonsalliansen er verdibasert ledelse et viktig aspekt av et mer helhetlig ledelsesbegrep der lederens mål og visjoner vektlegges. For bankene betyr det en mulighet for å holde fast ved grunnleggende verdier i en sekularisert verden. Særlig med tanke på en ny satsning i Vietnam, som med sin kommunistiske historie og nåtid er helt annerledes enn både Liberia, Bolivia og Ecuador, er det viktig å holde fast ved dette.

Jon Gunnar Jørgensen ledet møtet. 18 fremmøtte. Vibeke Bergsjø Aas og Leif Stapnes ledet den liturgiske avslutningen.

Tirsdag 26. februar i Grorud kirke/Grorud menighetshus

Odd Karsten Tveit: Trygve Lie og Midtøsten

Grorudmannen Trygve Lie var en markant personlighet med karriere både på den nasjonale og internasjonale politiske arena. Før han tiltrådte som FNs første generalsekretær hadde han bekledd ministerposter i flere norske regjeringer, både før, under og etter andre verdenskrig, og han var med på å utforme menneskerettighetserklæringen fra 1948. Likevel fikk han aldri makt og anseelse innen FN-systemet pga. den kalde krigens irrganger og vekslende maktspill. Han døde lille nyttårsaften 1968 på Dr. Holms hotell på Geilo.

Det politiske ettermålet til Lie er blandet. Mange som kjente ham, omtalte ham negativt selv om han var kjent som en brobygger. Han begynte som LO-advokat og vant mange saker, som politiker fikk han, tross interne stridigheter, være med i samlingsregjeringen etter krigen.

Lie støttet offisielt FNs plan om deling av Palestina, men i det skjulte ble han en støttespiller for den sionistiske bevegelsen. Han støttet den jødiske Haganah-militsen, og både Lie og hans rådgiver Ragnvald Alfred Roscher Lund ble sentrale støttespillere i FN-systemet for Israel.

I forlengelsen av dette maktet ikke Lie å stå i den kalde krigens maktspill, han kunne ikke hanskes med McCarthyismen. Lie inviterte FBI-agenter inn i FN-systemet – noe som førte til at Lie ble dømt for brudd på eden som generalsekretær. Tveit serverte portrettet med episoder, anekdoter og personskildringer, historier om personer han hadde møtt eller lest om i kilder han hadde gravd fram, blant annet fra israelske arkiv.

Gunnar Grønlund ledet møtet, 39 framfremmøtte. Liturgisk avslutning i Grorud kirke ledet av Henrik Mohn.

Tirsdag 26. mars i Stovner kirke

Gudleiv Bø: Jesus frå Jæren

Garborgs Jesus-bilde blir farget av de nasjonale og lokale forholdene rundt 1905: et undertrykket folk kjempet for frihet (på Jesu tid var det Roma, på Garborgs tid var det Sverige) og en ideologisk fører ledet an (da Jesus, nå det nasjonale Venstre). Man må dessuten kjenne Garborgs oppvekst og hans forhold til faren, hans egen dårlig samvittighet for ikke å ha overtatt farsgården, for å forstå Garborgs oppfatning av Jesus.

Bø viste utviklingen hos Garborg ved å trekke fram karakteristiske tidsepoker. Den bråmodne konservative kristne kritiserer først kirken som institusjon. Dette fører til en avvisning av dogmatikken. Kirken som institusjon er på undertrykkernes side, og Paulus Hove (*Læreren*, 1896) er et av de fremste eksemplene på det. I tidsrommet 1870–1890 avviste Garborg følgelig kirken, før han så, fra rundt 1895 setter kirken på prøve. Garborg er på spor av folketro, skisserer en blanding av kirkens tro og ritualer og overleverte skikker og beskriver folkereligjøsiteten (*Haugtussa*, 1895). Religion blir en slags egenerapi som gjør det irrasjonelle sansbart. Garborg tar til orde for at religion og vitenskap ikke står i motsetning til hverandre. Dette er avgjørende for den rette forståelsen av livet som *viljen til liv*, det grunnleggende mysterium. I personifisert form kan dette betegnes som *Gud*.

Med *Den burtkomne faderen* (1899) vokser det fram en emansipasjonstanke. Mennesket står i en særstilling og kan faktisk velge en moral. *Humanismen* vokser fram, nestekjærligheten understrekes og fortrenger livsviljen fra tidligere skrifter. Den historiske Jesus blir til et eksempel, ikke dogmene. Garborg er således mer optimistisk enn kirken.

I *Jesus Messias* (1906) snakker Garborg selv som teolog. Han forteller historien om Jesus fra Nasaret, og Matteus, Markus og Lukas er primærkildene. Det moralske siktemålet står i sentrum. Garborg avfeier deler av Det nye testamentet som diktning som skal vise at de gammeltestamentlige spådommer har gått i oppfyllelse. dette gir lignelsene ekstra vekt, som forkynnelse og gyldige moralske eksempler. Skapelsesteologien viker for livsfilosofien.

På tross av den inngående beskjeftigelsen med kristendommen er det tydelig at Garborg ikke ville være kristen. Bø sluttet med tesen om at Garborg kunne ha blitt kalt for frigjøringsteolog, for det var hans anliggende: å bryte opp, slik at folk kan bli frigjort, fra kirken og fra dogmene.

Jon Gunnar Jørgensen ledet møtet. Liturgisk avslutning ved Carsten Schuerhoff. 29 tilhørere.

Tirsdag 7. mai 2019 kl. 19.00 i Furuset kirke

Er det håp for kirken?

Etter [årsmøtet](#) snakket Kristin Gunleiksrud Raaum om framtida for kirken. Raaum er generalsekretær i Norske Kirkeakademier og leder av Kirkerådet og medlem av Oslo bispedømmeråd.

Hun tok utgangspunkt i spørsmålet: Hvor ser jeg håpsteget for Den norske kirke? Svaret var treleddet: Jeg ser håpsteget på Holmlia, på Grønland og i Groruddalen – nettopp der hvor

kirken ikke er en majoritet og må finne andre måter å være kirke på. Der selvfølgeligheten er borte, utløses det håp gjennom åpne kirker, pilegrimsvandring, religionsdialog og liknende. Det åpner for å se på koplingen mellom medlemsbetjening og ressurstildeling på nytt. Denne koplingen er ikke lenger sakssvarende, kirken må tenke gjennom finansieringsordninger. Nye oppgaver krever andre begrunnelser for ressurstildeling.

At kirken forandrer seg, minner oss om at den ikke er støpt i en form; det gamle *cuius regio eius religio* som binder kirke, konge og makt tett sammen, er ikke lenger mulig. Grunnlovsendringene i 2012 fører med seg store forandringer, særlig § 2 og § 16: Verdigrunnlaget *forbliver*, samtidig som religionsfriheten ivaretas. En utfordring som ikke er aktuell politikk, men som bør drøftes også internt i kirken, er spørsmålet om statens støtte til kirken er bundet til en bestemt forståelse av Den norske kirke som folkekirke. Det er avgjørende at begrepet folkekirke ikke begrenses til statistikken, men at det knytter an til erfaringene Holmlia, Grønland og Groruddalen, med kirken som møteplass i nærmiljøet.

Raaun avsluttet med å fastslå at Den norske kirke ikke er på defensiven, det er *mange* som driver den, både i kirken og i lokalsamfunnet. Folkekirken bærer fortellingen om evangeliet og er bevisst at mennesker har en iboende lengsel etter å bli sett som den de er. Folkekirken er til stede og har Jesu møter med menneskene rundt som forbilde og forpliktelse.

Liturgisk avslutning ble ledet av Annette Dreyer. 19 deltakere. Henrik Mohn ledet møtet.

31. august. Ekskursjon til Linderud gård

8 medlemmer møttes på Linderud gård og fikk en innholdsrik omvisning på godset – både i huset og hagen. Mogens Lauritsen kjøpte Linderud i 1679, og det var sønnen hans, Erik Mogensen, som bygde det storslagne huset i 1713. Mogens bodde på Tveita og hadde slått seg opp som skogeier. Sønnen Mogens L. Mogensen (Monsen) levde et herskabelig liv på Linderud med stor selskaperighet. Denne Mogens var gift med Helene Cathrine Büchler, som gikk under navnet «Mor Monsen» og er opphavet til de berømte kakene, som utelukkende inneholdt luksusvarer – alt som var dyrt og godt: rosiner, mandler, egg osv. Huset er i barokk stil, og takket være god restaurering er 1700-tallsstemningen i huset i god behold. Vi fikk med oss stolt og tragisk familiehistorie, illustrert med malerier og historiske gjenstander. Et te-sett for to elskende i håndmalt porselen var et høydepunkt. Det var en gave til vertskapet på Linderud fra kronprins Frederik i 1788. Etter en tur i hagen satte vi oss og nøt medbrakt matpakke og kaffe – og selvsagt nystekt Mor Monsen kake fra stedets kjøkken.

Tirsdag 24. september i Romsås kirke

Flukten fra Nord-Korea

Journalist og filmskaper Thea E. Haavet viste filmen «Reddet» (Saved) som handler om Nord-Koreanere som med livet som innsats flykter via Kina og Taiwan, til Sør-Korea, og om hvordan flyktingene hjelpes i sikkerhet. Filmen har fått fem internasjonale priser og er vist på flere titalls filmfestivaler verden over. Deler av filmen og omtale av den ligger på nettet. < <https://www.stefanus.no/aktuelt/stefanus-film-om-nord-korea-nominert-til-beste-dokumentar/>>Filmen er finansiert av Stefanusalliansen.

Under diskusjonen kom det fram at Nord-Koreanerne blir stigmatisert i Sør-Korea. På grunn av dette og problemer med blant annet å tilpasse seg det teknologisk avanserte Sør-Korea, er selvmordsraten blant Nord-Koreanerne høy. Ca. 60% av Nord-Koreanerne som bor i Sør-Korea er kristne.

Gunnar Grønland ledet møtet. Det var 21 til stede. Vibeke Bergsjø Aas ledet den liturgiske avslutningen.

Tirsdag 22. oktober i Ellingsrud kirke

Erik Hillestad: Kirkelig kulturverksted. En fortelling om oppbrudd, tro og skadefryd

Kirkeakademibevegelsen og Kirkelig kulturverksted (KKV) deler fokus på sammenhengen mellom kirke og kultur.

Hillestad kåserte med lydeksempler og begynte med en ung Bjørn Eidsvåg som utfordret en autoritær kirke. For å bryte med den institusjonelle kirkekonteksten ble Erik Bye spurt om å synge salmer av Petter Dass. Oppbruddet lyktes, barrierene mellom det sakrale og det sekulære ble brutt ned og flere ble oppmerksomme på KKV.

I løpet av 1980-tallet trer det fysiske og sanselige uttrykket i musikken mer fram med plater som Arne Domnerus' «Evergreens fra Kanaan» og «Arnt Haugens Reviderte» der dansemusikken holdt inntog. «Dans med oss Gud» førte til den største mediestormen kulturverkstedet har opplevd. «Et nattlig kalas med Vårherre» ble provoserende selv for Dagbladet. Seksualitet og sanselighet skulle frem som noe positivt.

På 1990-tallet vendes blikket mot verden. Med musikk fra Equador fikk KKV en stor salgssuksess. Så kom migrasjonen til å sette dagsordenen. Gjennom sangen «Festung Europa» og en leting i de gamle salmene som tross alt var kirkens hjertespråk, ble det fysiske igjen satt på dagsorden. Ole Paus viste hvordan salmene kom til sin rett om de ikke ble sunget «ovenfra», men «nedenfra», nettopp slik kunne de bli til livstolkning. Sjangeren «salme» ble gjenstand for diskusjon. Ideen om salmen som allsang ble utfordret med platen «Salmer på ville veier», med Bjarne Brøndbo.

Ved inngangen til 2000-tallet kom «Lullabies from the axis of evil» – KKV engasjerer seg i kulturdialogen og bringer sammen muslimske og kristne kunstnere. Dette ble videreført på en av de nyeste platene, «Placeless» som inneholder tonsatte dikt av sufipoetene Hafez og Rumi og iranske samtidspoeter. En av kunstnerne fra denne platen, Mahsa Vahdat, var til stede og sang: «Dialogue with the beloved». Dette var virkelig et høydepunkt.

KKV har, sammen med kirkeakademibevegelsen, stått i bresjen for «Kunsten å være kirke» (2005) og Den norske kirkes kulturmelding. Således var KKV's engasjement for Åpen folkekirke (2015) en fortsettelse av et tidligere engasjement og pekte tilbake til den aller første platen «Lukk opp kirkens dører» og frem til en av de nyeste «Fabler om en åpen kirke».

Jon Gunnar Jørgensen ledet møtet, Heinke Foertsch ledet den liturgiske avslutningen. 30 tilhørere.

Tirsdag 26. november i Haugerud kirke

Svein Aage Christoffersen: Det hellige og det menneskelige Religiøse motiver i Caravaggios kunst

Caravaggio begynte med å male folkebilder. Bildene er realistiske, om frukten i fruktkurven er litt gammel, så ser vi det. Et bilde viser en gutt bitt av firfisle viser jakten på øyeblikket. Frukt er frukt, mennesker er mennesker, og det sanselige får være sanselig. Viktige stikkord er 1) det teatralske 2) øyeblikket og 3) det tvetydige. Frans av Assisi og Maria Magdalena vises som mennesker.

Christoffersen sammenliknet Caravaggio med Rembrandt (Isaks ofring): der det hos Rembrandt handler om redning og frelse, er Caravaggios Isak på en helt annen måte tilstede: hvordan var det å være Isak, i det øyeblikket?

På grunn av en konflikt med paven havnet Caravaggio i landflyktighet. «David og Goliat» var en fredshilsen til paven, kanskje det er hodet hans som er hugget av – og kanskje ser den gamle Caravaggio tilbake på den unge og spør seg: Hva har det blitt til? Han rekker i alle fall ikke frem til Roma igjen, men dør på veien.

Anne Grete Kvanvig ledet møtet. 34 tilhørere. Carsten Schuerhoff ledet den liturgiske avslutningen.

Oslo, 7.4. 2020

Jon Gunnar Jørgensen (leder)